

Kronika Katedry Nauk Historyczno-Prawnych i Komparatystyki Prawniczej Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku (rok 2015)

Awanse naukowe pracowników Katedry

Najważniejszymi wydarzeniami w życiu Katedry były uzyskane tytuły profesora przez Piotra Niczyporuka oraz stopnia naukowego doktora habilitowanego przez Piotra Fiedorczyka. Piotr Niczyporuk odebrał nominację profesorską z rąk Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego 18 marca 2015 r. Z początkiem września 2015 r. prof. dr hab. Piotr Niczyporuk objął funkcję kierownika Katedry Nauk Historyczno-Prawnych i Komparatystyki Prawniczej Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Kierujący dotychczas Katedrą prof. dr Adam Czarnota w roku akademickim 2015/2016 przebywał na urlopie bezpłatnym.

Piotr Fiedorczyk uzyskał stopień doktora habilitowanego na mocy uchwały Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 czerwca 2015 r. Wskazany przez habilitanta osiągnięciem naukowym była praca *Unifikacja i kodyfikacja prawa rodzinnego w Polsce (1945-1964)*, Białystok 2014, 810 stron. Przewodniczącym komisji habilitacyjnej był prof. dr hab. Marian Mikołajczyk, a recenzentami byli profesorowie: Katarzyna Sójka Zielińska, Stanisława Kalus oraz Grzegorz Jędrejek. Sekretarzem komisji był prof. Piotr Niczyporuk, a pozostałymi członkami profesorowie Wanda Stojanowska i Mieczysław Goettel. Pozytywna uchwała komisji zapadła jednomyślnie. Habilitacja Piotra Fiedorczyka jest pierwszą habilitacją z historii prawa polskiego na Wydziale Prawa UwB.

Zjazd Katedr Historii Doktryn Politycznych i Prawnych

Kolejnym ważnym wydarzeniem w życiu Katedry był zorganizowany przez wszystkich jej pracowników XIV Ogólnopolski Zjazd Katedr Historii Doktryn Politycznych i Prawnych *Historia myśli politycznej i prawnej a prawo i kultura prawna*. Odbył się na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku 21-24 czerwca 2015 r. Funkcję przewodniczącego komitetu organizacyjnego pełnił prof. Adam

Czarnota. Uczestnicy zjazdu wygłosili referaty podczas dwóch sesji plenarnych oraz obrad toczących się w poszczególnych sekcjach. W jednej z sekcji obradom przewodniczył Piotr Fiedorczyk. Szczegółowe sprawozdanie oraz materiały pozjazdowe zostaną opublikowane w kolejnym zeszycie „Miscellanea Historico-Iuridica”.

Publikacje

Owoce aktywności naukowej pracowników Katedry w 2015 r. były publikacje na łamach krajowych periodyków naukowych oraz artykuły w pracach zbiorowych. W „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” ukazał się artykuł Marcina Łysko *Udział przedstawicieli nauki w pracach nad kodyfikacją materialnego prawa wykroczeń w Polsce Ludowej* (CPH, t. LXVII, 2015, z. 1). W periodyku „Krytyka Prawa” (rocznik 2015, t. VI) publikowali Mariusz Mohyluk (*Działalność literacka Wacława Makowskiego*) oraz Karol Kuźmicz (*Prawo i utopia w Kodeksie natury Étienne-Gabriela Morelly’ego*).

Ponadto, Karol Kuźmicz zamieścił w pracach o charakterze zbiorowym następujące artykuły:

- *Utopia jako metoda filozofowania o społeczeństwie, państwie, prawie*, [w:] *Myślenie o polityce i prawie. Przedmiot, metoda, praktyka*, red. I. Barwicka-Tylek, A. Czarnicka, M. Jaskólski, J. Malczewski, Warszawa 2015;
- *Bogactwo ideowe myślenia utopijnego*, [w:] *Dzisiejsze znaczenie ideałów*, red. A. Kryniecka, Warszawa 2015;
- *Transhumanizm*, [w:] *Edukacja na rozdrożu*, red. M. Szyszkowska, Warszawa 2015;
- *Główne założenia filozofii politycznej Immanuela Kanta i jej przesłanie dla współczesności*, [w:] *Rodzinną Europą. Europejska myśl polityczno-prawna u progu XXI wieku*, red. P. Fiktus, H. Malewski i M. Marszał, Wrocław 2015.

Artykuł Piotra Niczyporuka *Dokumenty sporządzane przez bankierów rzymskich (argentarii) jako dowód zawarcia operacji bankierskich* został opublikowany w pracy zbiorowej *Państwo, gospodarka, prawo. Księga dedykowana Profesorowi Cezaremu Kosikowskiemu z okazji jubileuszu pracy naukowej na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku*, red. A. Piszcz, M. Olszak, M. Etel, Białystok 2015. W wydawnictwie pokonferencyjnym *Role uczestników postępowań sądowych – wczoraj, dziś, jutro*, red. D. Gil, E. Kruk, Lublin 2015, Marcin Łysko zamieścił artykuł *Obwiniiony jako uczestnik postępowania w sprawach o wykroczenia*.

Pracownicy Katedry byli także współautorami monografii oraz współuczestniczyli w redagowaniu prac zbiorowych. Piotr Fiedorczyk (wraz z K. Bagan – Kurlutą) był współautorem krótkiej monografii *Evidence in civil law – Poland*, która została wydana w formie elektronicznej przez Institute for Local Self-Government and Public Procurement w Mariborze. Publikacja ta jest wynikiem udziału K. Bagan-Kurluty i P. Fiedorczyka w granie UE. Piotr Niczyporuk

był autorem rozdziału *Rzymskie regulacje pierwowzorem współczesnych rozwiązań prawnych w zakresie pszczelarstwa i bartnictwa*, który została zamieszczony w monografii *Prawne aspekty prowadzenia działalności bartnej. Wybrane zagadnienia*, red. E. Czech, Białystok 2015. Współredagował także książkę pamiątkową dedykowaną prof. Janowi Zabłockiemu *Noctes iurisprudentiae: scritti in onore di Jan Zabłocki*, red. P. Niczyporuk, A. Tarwacka, Białystok 2015. Krzysztof Szczygielski pełnił funkcję redaktora pracy zbiorowej *Justynian i prawo rzymskie* (Białystok 2015), w której zamieścił artykuły *Justynian prawodawca w dekoracjach architektonicznych wybranych budynków Stanów Zjednoczonych Ameryki* oraz *Prawodawstwo Justyniana w dziełach Adama Mickiewicza*.

Konferencje naukowe

Kolejnym obszarem aktywności pracowników Katedry był udział w zagranicznych i krajowych konferencjach naukowych. Piotr Niczyporuk oraz Piotr Kołodko byli uczestnikami *Undicesimo Seminario Internazionale Diritto romano e attualità* na temat *Il sistema del diritto pubblico romano come fondamento del diritto pubblico europeo*, które odbyło się 15-17 listopada 2015 r. w Novedrate (Como) we Włoszech. Wystąpili z referatami *I banchieri romani come il prototipo dei banchieri contemporanei* (Piotr Niczyporuk) oraz *The Roman Origins of the Deposit in the Contemporary Polish Civil Code* (Piotr Kołodko). Podczas zorganizowanej w Skopje (Macedonia 30-31 października 2015 r.) konferencji *Days of Justinian I – Byzantium and the heritage of Europe: connecting the cultures*, Krzysztof Szczygielski wygłosił referat *Justinian and his codification of law in the European art*.

W krajowych konferencjach naukowych najczęściej brał udział Krzysztof Szczygielski. Uczestnicząc w konferencji *Sytuacja prawna dziecka w rodzinie* (Warszawa 16 kwietnia 2015 r.) wygłosił referat *Status małoletnich w prawie kanonicznym*. Podczas konferencji *Znaczenie ustawodawstwa Justyniana w kształtowaniu europejskiej kultury prawnej. Refleksje w 1450. rocznicę śmierci cesarza*, która odbyła się na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku 21-22 maja 2015 r., wystąpił z referatem *Prawo rzymskie w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej przygotowującej Kodeks zobowiązań*. Brał także udział w konferencji *Polscy historycy prawa okresu dwudziestolecia międzywojennego. W 70. rocznicę śmierci senatora Rzeczypospolitej Polskiej i profesora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie Stefana Ehrenkreutza* (Olsztyn 28-29 maja 2015 r.), gdzie wygłosił referat *Franciszek Bossowski jako romanista*. W konferencji tej wziął udział dr Piotr Fiedorczyk, wygłaszając referat *Historia i współczesność prawa rodzinnego obowiązującego na ziemiach polskich w poglądach ks. Michała Sopocki*. Organizatorzy podjęli się zadania publikacji materiałów pokonferencyjnych. W czasie konferencji dr P. Fiedorczyk przewodniczył części obrad. Ponadto K. Szczygielski uczestniczył w:

- posiedzeniu Sekcji Praw Antycznych Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej Polskiej Akademii Nauk (Warszawa 10 czerwca 2015 r.), referat *Czy Adam Mickiewicz znał prawo rzymskie?*;
- I Szczecińskiej Konferencji Romanistycznej *Civis Romanus sum. Mistrzowie i dzieła polskiej romanistyki* (Szczecin 18-20 września 2015 r.), wystąpienie *Adolf Berger (1882-1962). Życiorys naukowy*;
- I Ogólnopolskim Forum Młodych Romanistów *Analogie, inspiracje, refleksje – czyli o rozterkach współczesnego badacza prawa rzymskiego* (Gdańsk 26 listopada 2015 r.), referat *O potrzebie badań nad romanistyką polską w XIX i w pierwszej połowie XX wieku*;
- V Seminarium Kazimierskim z Prawa Rzymskiego *Ars boni et aequi. Sztuka w prawie, prawo w sztuce* (Kazimierz Dolny 9-11 października 2015 r.), referat *Tradycje prawa rzymskiego w dekoracjach architektonicznych wybranych budynków Stanów Zjednoczonych Ameryki*.

Piotr Fiedorczyk, obok wymienionej wyżej, uczestniczył w następujących konferencjach naukowych:

- *25 years after the transformation. Law and Legal Issues. Central and Eastern Europe between Continuity nad Discontinuity*, Brno 16-17 kwietnia 2015 r.; wystąpił z referatem *Polish Family and Guardianship Code: Communist Roots, Astonishing Evolution*;
- *Child and Family in Challenging Situation. Legal Issues*, konferencja naukowa zorganizowana przez International Academy for the Study of the Jurisprudence of the Family, Kiryat Ono, Ono College of Law, Izrael 9-10 czerwca 2015 r.; wygłosił referat *The Best Interest of the Child in Polish Divorce Law and Proceedings* oraz przewodniczył obradom;
- studenckiej konferencji zorganizowanej przez działające na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Studenckie Koło Filozofii Prawa *Komunizm – ocena historyczna, socjologiczna i polityczno-prawna*, Białystok, 5 maja 2015 r.; wystąpienie *Krytyka stalinizmu w poglądach Lwa Trockiego*;
- VIII Conference on Legal History in the Baltic Sea Area *Judiciary and Society between Privacy and Publicity*, Toruń, 3-6 września 2015 r.; wystąpił z referatem *Polish and Czechoslovak regulations on adoption law in the pre-war period*;
- konferencji naukowej *Pokój jako warunek globalizacji i zdrowia człowieka*, zorganizowanej przez Antropologiczną Szkołę Filozofii Prawa Marii Szyszkowskiej, Nałęczów 30 listopada – 2 grudnia 2015 r.; wystąpienie *II wojna światowa a polskie prawo rodzinne*.

Karol Kuźmicz brał udział w:

- konferencji naukowej *Stereotypy jako przeszkoda w kształtowaniu świadomości człowieka oraz ich oddziaływanie na społeczeństwo* (Nałęczów 8-10 czerwca 2015 r.); wystąpienie *Stereotyp „kibola” w Polsce i na świecie*;

- XIV Ogólnopolskim Zjeździe Katedr Historii Doktryn Politycznych i Prawnych *Historia myśli politycznej i prawnej a prawo i kultura prawna* (Białystok 21-24 czerwca 2015 r.); wystąpienie *Francuskie utopie oświeceniowe: Jeana Meslier'a, Gabriela Bonnot de Mably'ego, Etienna Gabriela Morelly'ego jako wyraz kultury politycznej i prawnej swoich czasów*;
- konferencji naukowej *Patriotyzm i inne odmiany miłości* (Kuźnica na Helu 25-28 października 2015 r.); wystąpienie *W poszukiwaniu miłości doskonałej, czyli o istocie miłosierdzia*;
- ogólnopolskiej konferencji naukowej *Pokój jako warunek globalizacji i zdrowia człowieka* (Nałęczów 30 listopada-2 grudnia 2015 r.); wystąpienie *Czy w XXI wieku można racjonalnie obronić koncepcję wojny sprawiedliwej?*.

Marcin Łysko uczestniczył w ogólnopolskiej konferencji naukowej *Role uczestników postępowań sądowych – wczoraj, dziś, jutro* (Sandomierz 13 kwietnia 2015 r.). Wystąpił z referatem *Obwiniiony jako uczestnik postępowania w sprawach o wykroczenia – wczoraj i dziś*. Brał także udział w VI Międzynarodowym Sympozjum *Dziejów Biurokracji* (Kazimierz Dolny 26-27 września 2015 r.). Wygłosił referat *Wpływ czynnika biurokratycznego na orzecznictwo karno-administracyjne Polski Ludowej*. Piotr Niczyporuk był uczestnikiem *I Szczecińskiej Konferencji Romanistycznej Civis Romanus sum. Mistrzowie i dzieła polskiej romanistyki* (Szczecin 18-20 września 2015 r.). Wygłosił referat *Romaniści Akademii Wileńskiej*. Uczestnicząc w V Seminarium Kazimierskim z Prawa Rzymskiego *Ars boni et aequi. Sztuka w prawie, prawo w sztuce* (Kazimierz Dolny, 9-11 października 2015 r.), wystąpił z referatem *Justynian i jego juryści u Benjamina Constanta*.

Pozostałe wyjazdy zagraniczne

Oprócz udziału w konferencjach naukowych, pracownicy Katedry wyjeżdżali za granicę w celach kwerendalnych i szkoleniowych. Piotr Kołodko dwukrotnie przebywał w Rzymie na kwerendzie naukowej. 26-31 stycznia 2015 r. przeprowadził kwerendę na Università degli Studi di Roma „La Sapienza”. Z kolei 7-12 grudnia 2015 r. odbył wyjazd kwerendalny na Università degli Studi di Roma „La Sapienza” oraz Libera Università Maria SS. Assunta (LUMSA). W ramach programu Erasmus Plus Piotr Niczyporuk wraz z Piotrem Kołodko odbyli staż w kancelarii adwokackiej Paola Todini w Rzymie (5-12 września 2015 r.). Był on połączony z kwerendą naukową na Università degli Studi di Roma „Tor Vergata”.

Marcin Łysko